

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z HISTORII

I. Ogólne kryteria stopni szkolnych.

celujący	<p><i>Uczniowie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ są w swoich dociekaniach historycznych samodzielni i niezależni, ▪ wykazują wiedzę i umiejętności historyczne znacznie wykraczające poza program nauczania, ▪ osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych, kwalifikując się do finałów co najmniej na szczeblu rejonowym, ▪ (patrz: kryteria na ocenę bdb),
bardzo dobry	<p><i>Uczniowie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ łączą wiedzę faktograficzną oraz rozumieją różne aspekty historii Polski i innych krajów w zakresie programu nauczania, ▪ opisują minione społeczeństwa i czasy oraz porównują ich właściwości w ramach jednego lub wielu okresów historycznych, ▪ sprawdzają i analizują przyczyny i skutki wydarzeń, zmian oraz dostrzegają związki między nimi, ▪ opisują i wyjaśniają różne interpretacje wydarzeń i działania uczestniczących w nich ludzi, ▪ na podstawie posiadanej wiedzy wartościują i wyróżniają źródła informacji, krytycznie je wykorzystują w celu sformułowania wniosków i poparcia ich dowodami, ▪ wybierają, porządkują i rozwijają informacje w celu skonstruowania dobrze ułożonej wypowiedzi, ▪ podejmują samodzielne dociekania historyczne, ujawniając kreatywność myślenia i pomysłowość prezentacji rozwiązywalnych problemów, ▪ podejmują różne role w zespole, wnosząc twórczy wkład w wykonanie określonego zadania, ▪ sprawnie porozumiewają się i stosują różne formy wypowiedzi,
dobry	<p><i>Uczniowie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykazują ogólną wiedzę faktograficzną w ramach programu nauczania, natomiast w zakresie niektórych zagadnień prezentują wiedzę szczegółową i zrozumienie poruszanych aspektów z historii Polski i innych krajów, ▪ używają swej wiedzy do opisu wydarzeń, uczestniczących w nich ludzi oraz przemian, ▪ dostrzegają związki między cechami byłych społeczeństw i okresów, ▪ dostrzegają i opisują przyczyny i skutki wydarzeń i zjawisk historycznych, ▪ rozumieją, że niektóre wydarzenia, postępowanie ludzi, były interpretowane na różne sposoby i potrafią zasugerować możliwe tego przyczyny, ▪ wartościują źródła informacji i określają te, które mają szczególne znaczenie dla danego zadania, ▪ wybierają i porządkują informacje z różnych źródeł, aby skonstruować poprawnie ułożoną wypowiedź, z wykorzystaniem dat i pojęć historycznych, ▪ podejmują próby samodzielnych dociekań historycznych, wymagających nieznacznej korekty,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafią przyjmować określone role w zespole i współpracować przy wykonaniu określonego zadania, ▪ stosują w praktyce zasady sprawnego komunikowania się.
dostateczny	<p><i>Uczniowie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykazują znajomość i zrozumienie ważnych aspektów z historii Polski i innych krajów w zakresie programu nauczania, wykorzystują wiedzę w celu opisanie charakterystycznych cech minionych społeczeństw i okresów, działalności ludzi i zachodzących przemian, ▪ podają niektóre przyczyny i następstwa ważnych wydarzeń i zjawisk historycznych, ▪ wskazują, jak w różny sposób były przedstawiane i interpretowane niektóre aspekty przeszłości, ▪ próbują wybierać i łączyć informacje z różnych źródeł, ▪ konstruują wypowiedzi ustne i pisemne, wewnątrznie uporządkowane, z właściwym użyciem dat i pojęć historycznych, ▪ podejmują próby samodzielnych dociekań historycznych, wymagających wielokrotnej korekty, ▪ podejmują współpracę w grupie przy zadaniach zespołowych, ▪ starają się stosować zasady sprawnego komunikowania się.
dopuszczający	<p><i>Uczniowie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ odpowiadają na proste pytania o przeszłość, korzystając z nieskomplikowanych źródeł informacji i uwzględniając chronologię, ▪ wyjaśniają pojęcia historyczne przy użyciu pomocy naukowych, ▪ zauważają niektóre różnice w sposobie prezentacji przeszłości, ▪ rozpoznają znaczące okresy w dziejach i zachodzące w nich zmiany, ▪ podejmują próby współpracy przy zadaniach zespołowych.
niedostateczny	<p><i>Uczniowie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nie spełniają kryteriów oceny dopuszczającej.

Szczegółowe kryteria na poszczególne stopnie w załączniku.

II. Formy oceniania.

Bieżące ocenianie obejmuje: dłuższe formy pisemne (testy, wypracowanie) , krótkie formy pisemne (kartkówki), sprawdziany z mapką, odpowiedzi ustne. Oceniana jest także aktywność ucznia na lekcjach, prace domowe, udział w konkursach i olimpiadach.

a) odpowiedzi ustne obejmują materiał działu aktualnie omawianego(3-5 ostatnich lekcji).

b) krótkie formy pisemne „kartkówki”, sprawdziany z mapką mogą obejmować materiał nauczania od trzech do pięciu ostatnich lekcji (nie muszą być wcześniej zapowiadane).

c) dłuższe formy pisemne są obowiązkowe. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać z całą klasą, to powinien to uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. W razie ponownego nie przystąpienia ucznia do sprawdzianu decyzja o jego terminie/formie/warunkach jest w wyłącznej gestii nauczyciela.

d) ocena może być poprawiona (jednokrotnie) przez ucznia w terminie uzgodnionym z nauczycielem, w ciągu 2 tygodni. Ocenę wyższą niż niedostateczny uczeń ma prawo poprawiać tylko raz w semestrze.

Poprawa sprawdzianu możliwa jest tylko w przypadku, gdy uczeń pisał sprawdzian w pierwszym terminie (z wyjątkiem sytuacji szczególnych np. pobyt w szpitalu).

e) przyjmuje się następujący przelicznik wyników sprawdzianów na stopnie szkolne:

Niedostateczny – do 34%
Dopuszczający – 35 - 50%
Dostateczny – 51 - 70%
Dobry - 71 – 85%
Bardzo dobry – 86 - 99%
Celujący – 100%

f) krótkie odpowiedzi ustne z 3-5 ostatnich lekcji, krótkie zadania domowe, praca na lekcji, krótkie kartkówki mogą być oceniane za pomocą plusów i minusów. Ustala się następujący sposób przeliczania ich na oceny:

++++(bardzo dobry)
+++-(dobry)
+ + - - (dostateczny)
+ - - - (dopuszczający)
- - - - (niedostateczny)

g)w przypadku niesamodzielnej pracy (sprawdzianu, zadania domowego, referatu) uczeń może otrzymać ocenę niedostateczny bez możliwości poprawy

h) uczeń i jego rodzice (prawni opiekunowie) mają prawo wglądu do prac pisemnych w szkole, w obecności nauczyciela

i) uczniowie mają prawo do zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji w zależności od liczby godzin(1-2 godziny w tygodniu 1 nieprzygotowanie w semestrze; 3-5 godzin – 2 nieprzygotowania w semestrze). Jest ono zgłaszane przed lekcją, odnotowywane przez nauczyciela , lecz nie wpływa na ocenę.

Oceny klasyfikacyjne śródroczne oraz roczne ustala nauczyciel przedmiotu biorąc pod uwagę wszystkie oceny cząstkowe z następującymi wagami.

Lp.	Forma	Waga	uwagi
1	Sprawdzian	10	Kolor czerwony
2	Kartkówka , odpowiedź ustna	5- 6	
3	Zadanie domowe	2 – 3	
4	Ocena z plusów i minusów	3 - 5	
5	Referat/ Prezentacja	3- 4	
6	Praca w grupach, karty	3 - 4	

	pracy		
7	Osiągnięcia w konkursach/ zawodach	7 – 20	
8	Zadania maturalne	6 – 7	fioletowy
9	Matura próbna	0	fioletowy
10	Poprawa	150% wagi oceny poprawianej	Nie obowiązuje w przypadku , gdy uczeń ponownie napisał sprawdzian na ocenę niedostateczną .

j)Przy ustalaniu oceny końcowej nauczyciel może wziąć pod uwagę oceny z poprzednich lat nauki.

III. Tryb odwoławczy.

Uczeń ma możliwość poprawienia zaproponowanej przez nauczyciela oceny śródrocznej lub rocznej na warunkach zapisanych w statucie szkoły.

Historia

Przedmiotowy system oceniania. Klasa 1. Zakres podstawowy

Tematy 1.-40.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Historia jako nauka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> formułuje definicję historii wymienia rodzaje źródeł historycznych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł każdego rodzaju przedstawia periodyzację dziejów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia problemy, jakie mogą się pojawić przy podziale dziejów wyjaśnia rolę archeologii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie historiografii wymienia nauki pomocnicze historii i przedstawia, czym się zajmują. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie korzyści i trudności wiążą się z poszukiwaniem informacji z historii w Internecie na dowolnym przykładzie pokazuje, czego możemy się dowiedzieć ze źródła ikonograficznego
I. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu					
2. Rewolucja neolityczna	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Żyznego Półksiężyca wyjaśnia, na czym polega przejście z koczowniczego na osiadły tryb 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, jak żyli ludzie w paleolicie, a jak w neolicie, używając nazw tych epok umiejscawia w czasie rewolucję neolityczną i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się poprawnie terminem: rewolucja neolityczna wymienia przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej na społeczne, gospodarcze i kulturalne wskazuje na mapie najstarsze miasta i zna czas 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przykładowe budowle megalityczne i hipotezy z nimi związane.

AUTORZY: Agnieszka Żuberek

	życia, i umiejscawia je w czasie.	dostrzega, że jest to proces długotrwały.		ich powstania <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje warunki naturalne miejsc, gdzie powstały najstarsze miasta (Jerycho i Çatalhöyük). 	
3. Cywilizacje starożytnej Mezopotamii	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Mezopotamii i przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) • rozumie i poprawnie posługuje się terminami: system irygacyjny, pismo klinowe, kodeks Hammurabiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różne cywilizacje, które istniały w rejonie Mezopotamii (sumeryjską, asyryjską, babilońską) w kolejności chronologicznej • charakteryzuje religię mieszkańców Mezopotamii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia cywilizacji sumeryjskiej • charakteryzuje ustrój cywilizacji starożytnej Mezopotamii • formułuje zasadę prawną zawartą w kodeksie Hammurabiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Sargona Wielkiego • formułuje i nazywa zasadę prawną zawartą w kodeksie Hammurabiego • wyjaśnia, na czym polegał system pałacowy • porównuje osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii • poprawnie posługuje się terminami wymienionymi w celach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, do czego może być źródłem dziewiętnastowieczna wizja miasta Nimrud zamieszczona w podręczniku • wymienia bogów sumeryjskich i babilońskich • wymienia inne niż w podręczniku osiągnięcia kultury sumeryjskiej i babilońskiej.
4. Starożytny	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

AUTORZY: Agnieszka Żuberek

<p>Egipt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny starożytnego Egiptu z podziałem na Egipt Górny i Egipt Dolny • wie, kim był faraon • wymienia przykładowych bogów egipskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę społeczną w starożytnym Egipcie • wymienia uprawnienia faraona • wymienia przykładowe osiągnięcia kultury egipskiej, w tym pismo • charakteryzuje gospodarkę egipską. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie faraonów • przedstawia osiągnięcia kultury egipskiej • charakteryzuje religię egipską • przedstawia cechy sztuki egipskiej • zna atrybuty przykładowych bogów egipskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia związki między religią, sztuką a władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja, piramidy, faraon jako syn boga) • wyjaśnia, dlaczego w Egipcie kapłani mieli wysoką pozycję • zna symbole władzy faraona i rozpoznaje wizerunki niektórych bogów egipskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie monarchii despotycznej • porównuje monarchów despotycznych Mezopotamii z faraonem.
<p>5. Dzieje i religia starożytnego Izraela</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Palestyny • wymienia zasady judaizmu • posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dzieje Izraela związane z Mojżeszem, Dawidem i Salomonem • posługuje się terminami: mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dzieje Izraela związane z postacią Abrahama i niewolą babilońską • posługuje się terminami: rabin, menora, synagoga, świątynia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich rolę • wyjaśnia różnicę między świątynią a synagogą • posługuje się poprawnie wszystkimi terminami wymienionymi w celach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego przez stulecia Żydzi żyli w diasporze.

<p>6. Starożytne Indie i Chiny</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny cywilizacji starożytnych Indii i Chin • przedstawia podstawowe zasady hinduizmu, buddyzmu i konfucjanizmu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział społeczeństwa starożytnych Indii, posługując się terminem kasta • wymienia przykładowe osiągnięcia cywilizacji chińskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cywilizację Indusu • porównuje hinduizm z buddyzmem • wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację polityczną w Chinach • wyjaśnia związki konfucjanizmu z funkcjonowaniem państwa • wymienia dorobek piśmienniczy starożytnych Indii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co z kultury i religii starożytnych Indii i Chin przetrwało do dnia dzisiejszego.
<p>II. Świat starożytnych Greków</p>					
<p>7. Hellada i jej mieszkańcy</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne • wymienia niektóre cechy polis. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy polis i wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi panującymi na Półwyspie Bałkańskim • wymienia występujące w <i>poleis</i> ustroje • wymienia niektóre przyczyny wielkiej kolonizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej • pokazuje na mapie obszar skolonizowany przez Greków • wymienia etapy zakładania kolonii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pozycję arystokracji w polis • charakteryzuje ustroje <i>poleis</i> greckich • przedstawia kontakty Greków z Fenicjanami. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia skutki wielkiej kolonizacji greckiej • dzieli te skutki na skutki dla poszczególnych <i>poleis</i>, dla całego świata greckiego, dla innych ludów, z którymi zetknęli się Grecy • charakteryzuje kulturę minojską i mykeńską.

		greckiej i umiejscawia je w czasie.			
8. Sparta – państwo żołnierzy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite) • wymienia organy władzy w Sparcie • wymienia grupy społeczne w Sparcie i wskazuje, które z nich miały prawa polityczne • rozumie termin: spartańskie warunki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie • charakteryzuje wychowanie spartańskie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis • charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie. 	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę • przedstawia rolę Likurga w historii Sparty • uzasadnia, że w Sparcie panował ustroj oligarchiczny. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposób podejmowania decyzji na zgromadzeniu obywateli • charakteryzuje pozycję obywateli w systemie ustrojowym Sparty • charakteryzuje rolę geruzji w systemie ustrojowym Sparty.
9. Ateny	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attykę) • wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e. • wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa • wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym • wymienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy Drakona i Klejstenesa • charakteryzuje społeczeństwo ateńskie • ocenia zalety demokracji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy Solona • wskazuje związki między rozwojem demokracji i kultury w Atenach • ocenia wady i zalety demokracji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pozycję obywateli w systemie ustrojowym Aten • porównuje pozycję obywateli w Atenach i Sparcie.

	<p>miął prawa polityczne w V w. p.n.e.</p>	<p>najbardziej znane zabytki ateńskie.</p>			
<p>10. Wojny w świecie greckim</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Maraton, Termopile i Salaminę • przedstawia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich • rozumie termin: falanga. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ekspansję perską w Azji Mniejszej i jej konsekwencje • opisuje przebieg wojen grecko-perskich • rozumie termin: hoplita. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia charakter wojen w świecie greckim • przedstawia skutki wojen grecko-perskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej • wyjaśnia, co pozostało do dnia dzisiejszego z tradycji wojen grecko-perskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia polityczną i militarną rolę Aten i Sparty w świecie greckim w V–IV w. p.n.e.
<p>11. Podboje Aleksandra Wielkiego</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Wielkiego • wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego • rozumie pojęcie: kultura hellenistyczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Filipa II wobec Greków • wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego wobec ludów podbitych • wyjaśnia pojęcie: monarchia hellenistyczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy Filipa II w Macedonii • charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Issos jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii • wyjaśnia, dlaczego Aleksander Macedoński jest uważany za jednego z największych wodzów w historii
<p>12. Religia i kultura Greków</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje style architektoniczne i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co przyczyniło się 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki sportu i teatru z 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływy i

	<p>bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa wymienia przykładowe osiągnięcia kultury greckiej (przede wszystkim z dziedziny literatury). 	<p>podaje przykłady zabytków architektury greckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji wymienia najważniejsze poglądy Platona i Arystotelesa i zna założone przez nich szkoły. 	<p>do rozwoju filozofii w starożytnej Grecji</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia starożytnych Greków przedstawia rolę teatru i igrzysk w życiu Greków. 	<p>religią starożytnych Greków</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu i cynizmu. 	<p>motywy kultury greckiej w późniejszych epokach</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływy kultury greckiej we współczesnym świecie.
III. Imperium rzymskie					
13. Rzym – od królestwa do republiki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego wymienia organy władzy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje początki Rzymu wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze społecznej Rzymian charakteryzuje ustroj republiki rzymskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta wskazuje elementy monarchiczne, oligarchiczne i demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej wskazuje mocne i słabe strony tego ustroju. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kulturę Etrusków przedstawia wpływ Etrusków na Rzymian.

<p>14. Ekspansja terytorialna Rzymu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian • przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje armię rzymską • wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią • charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, biorąc również pod uwagę rzymskie pojmowanie wojny • przedstawia wojny puniczne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie • wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w I w. n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje ekspansję Rzymu z wielką kolonizacją grecką • charakteryzuje politykę wewnętrzną Juliusza Cezara.
<p>15. Cesarstwo rzymskie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie rozrost imperium rzymskiego w okresie cesarstwa • wymienia najważniejsze cechy pryncypatu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój cesarstwa rzymskiego w okresie pryncypatu • wyjaśnia pojęcie romanizacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dojście do władzy Oktawiana Augusta i jego politykę • przedstawia ekspansję terytorialną Rzymu w okresie cesarstwa i umiejscawia ją w czasie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność polityki Oktawiana Augusta • omawia czynniki, które sprzyjały romanizacji • wyjaśnia termin: <i>pax romana</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rządy dwóch cesarzy z I–III w. i wyjaśnia, dlaczego ich rządy były, jego zdaniem, ważne dla cesarstwa rzymskiego.
<p>16. Religia i kultura Rzymian</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty • wymienia budowle 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje religię i literaturę rzymską • wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej • przedstawia cechy sztuki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego • wyjaśnia różnice między igrzyskami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływy kultury rzymskiej we współczesnym świecie.

	<p>charakterystyczne dla Rzymu</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych autorów rzymskich. 	<p>(formułowanie norm ogólnych)</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy). 	<p>rzymskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła. 	<p>greckimi a rzymskimi</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki. 	
<p>17. Chrześcijaństwo w świecie rzymskim</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie przykładowe pierwsze gminy chrześcijańskie wymienia zasady chrześcijaństwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Palestynie w okresie działania Jezusa wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie przedstawia proces kształtowania się kanonu Pisma Świętego i zasad wiary (sobór nicejski). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Palestynie w I w. n.e. opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w cesarstwie rzymskim w IV w. n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sylwetkę cesarza Juliana Apostaty wyjaśnia różnicę między męczennikiem a wyznawcą.
<p>18. Upadek cesarstwa rzymskiego na Zachodzie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w. charakteryzuje reformy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między częścią wschodnią a zachodnią cesarstwa rzymskiego przedstawia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wzrost znaczenia barbarzyńców w cesarstwie rzymskim przedstawia konsekwencje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek różnych plemion germańskich do cesarstwa rzymskiego w III–V w.

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat. 	Dioklecjana.	przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego.	najazdu Hunów pod wodzą Attyli	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Odoakra.
IV. Europa wczesnego średniowiecza					
19. Bizancjum	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego • przedstawia rolę Konstantynopola • przedstawia podział w religii chrześcijańskiej. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej • pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana • wymienia cechy ustroju cesarstwa bizantyjskiego • posługuje się terminem: schizma wschodnia. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój i gospodarkę cesarstwa bizantyjskiego • charakteryzuje okres panowania cesarza Justyniana • przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej • wymienia cechy kultury bizantyjskiej. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej • ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego • wskazuje związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegał spór o obrazy (ikonoklazm) w Kościele Wschodnim.
20. Świat islamu	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Arabów • wymienia filary islamu • wymienia dwa najstarsze odłamy islamu. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działalność Mahometa • wyjaśnia różnice między odłami islamu. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu • charakteryzuje kulturę arabską. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację na Półwyspie Arabskim przed działalnością Mahometa • ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Poitiers jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii.

<p>21. Narodziny i rozwój państwa Franków</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego • przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia cesarstwa rzymskiego • pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków • charakteryzuje okres rządów Pepina Małego (Krótkiego) • przedstawia organizację państwa Franków. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Chlodwiga w kształtowaniu się państwa Franków • przedstawia cały proces kształtowania się państwa frankijskiego • podaje definicję monarchii patrymonialnej • wymienia cechy renesansu karolińskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego • uzasadnia, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną • wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Karol Wielki jest wymieniany jako jeden z prekursorów zjednoczonej Europy.
<p>22. Nowe państwa w Europie Zachodniej. Początki feudalizmu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar monarchii ottońskiej • charakteryzuje rządy dynastii ottońskiej i jej dążenie do odnowienia cesarstwa rzymskiego • wyjaśnia pojęcia: senior i wasal. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia ideę cesarstwa uniwersalistycznego Ottona III • wyjaśnia, dlaczego doszło do odnowienia cesarstwa na terenie Rzeszy • przedstawia hołd lenny i jego znaczenie • wymienia obowiązki wasala i seniora. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Anglii i na Półwyspie Apenińskim po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego • charakteryzuje drabinę feudalną (podział społeczeństwa). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację na Półwyspie Iberyjskim po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego • wskazuje różnice między systemem lennym a drabiną feudalną • poprawnie używa pojęć: hołd lenny, inwestytura, immunitet. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia związki Ottona III z cesarzami bizantyjskimi i wyjaśnia, jaki to miało wpływ na koncepcje polityczne Ottona III.

23. Powstanie państw w Europie Północnej i Środkowo-Wschodniej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie i główne trasy wypraw wikingów • wie, kim byli św. św. Cyryl i Metody. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działalność św. św. Cyryla i Metodego • wymienia przyczyny ekspansji wikingów. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia dlaczego św. św. Cyryl i Metody są nazywani Apostołami Słowian • przedstawia konsekwencje wypraw wikingów • przedstawia proces powstawania państwa węgierskiego. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę pojawienia się Słowian w Europie • ocenia wkład św. św. Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian • przedstawia proces powstawania państwa bułgarskiego. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę ludów skandynawskich.
24. Papiestwo i cesarstwo	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia spór Henryka IV z papieżem Grzegorzem VII • wymienia postanowienia konkordatu wormackiego. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy przeprowadzone w Kościele w X i XI w. • charakteryzuje skutki sporu o inwestyturę. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w. • posługuje się poprawnie terminami: symonia, nepotyzm, konkordat. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją i uprawnieniami władcy • wyjaśnia, w jaki sposób Kościół chciał się uniezależnić od władzy świeckiej. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia poglądy Innocentego III na wzajemne relacje między władzą cesarską a papieską.
V. Europa rozkwitu i schyłku średniowiecza					
25. Wyprawy krzyżowe i ich następstwa	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar objęty 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwie utworzone przez 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary objęte 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek przykładowych

	<p>wyprawami krzyżowymi</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat wymienia przykładowych przywódców krucjat. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze i religijne wymienia zakony rycerskie i uczestników krucjat. 	<p>krzyżowców na Bliskim Wschodzie</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych przedstawia rolę zakonów rycerskich. 	<p>rekonkwistą</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje specyfikę krucjaty ludowej i czwartej krucjaty przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat. 	<p>władców bliskowschodnich do krzyżowców i chrześcijan</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek ludności arabskiej do wypraw krzyżowych.
26. Przemiany gospodarcze na wsi	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w sposobie uprawy roli, które zaszły w XII w. posługuje się terminami: dwupółwka i trójpółwka wymienia przykładowe skutki rozwoju rolnictwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w. wymienia narzędzia, które przyczyniły się do rozwoju rolnictwa przedstawia sytuację chłopów (ich pozycję i obowiązki). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w technice rolnej wpłynęły na jej wydajność przedstawia warunki życia chłopów wyjaśnia przyczyny kolonizacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje rolę samorządu wiejskiego wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różniła się włość wczesnośredniowieczna od majątku z XII–XIII w. wyjaśnia, dlaczego włość wczesnośredniowieczna była samowystarczalna.
27. Miasta w średniowieczu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny powstawania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces powstawania i rozwoju miast 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strukturę społeczną mieszkańców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> na współczesnym planie miasta pokazuje jego elementy

	<p>miast</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację przestrzeni miejskiej • definiuje termin: lokacja. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje organizację wewnętrzną miasta (władze, organizacje rzemieślnicze). 	<p>miasta</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice w organizacji handlu lokalnego i międzynarodowego • przedstawia rolę cechów i gildii. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym była Hanza • poprawnie posługuje się terminologią. 	<p>związane ze średniowieczem; uzasadnia swoje decyzje</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konflikty społeczne w średniowiecznym mieście.
<p>28. Przemiany polityczne późnego średniowiecza</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar ekspansji Turków osmańskich • wymienia przyczyny i skutki wojny stuletniej • wyjaśnia termin: schizma zachodnia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej • przedstawia rolę Joanny d'Arc • charakteryzuje rozwój państwa krzyżackiego w Prusach. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przemiany w Czechach i na Węgrzech w XIV i XV w. • przedstawia rolę Jana Husa • przedstawia rozwój państwa moskiewskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany polityczne w Europie XIV i XV w. (Rzesza, Szwajcaria, Skandynawia, Hiszpania) • przedstawia zależności polityczne pomiędzy państwami europejskimi w XIV i XV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakich okolicznościach odwoływano się w XX w. do bitwy na Kosowym Polu.
<p>29. Społeczeństwo stanowe i kryzys późnego średniowiecza</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje stan • przedstawia strukturę społeczeństwa stanowego • wymienia cechy monarchii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej w Anglii • przedstawia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej we Francji i porównuje go z 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy wspólne zgromadzeń stanowych w Europie XIII–XIV w. • ocenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia biogramy Filipa IV Pięknego, Jana bez Ziemi i Henryka III ze szczególnym uwzględnieniem

	<ul style="list-style-type: none"> stanowej wymienia przykładowe przyczyny kryzysu gospodarczo-społecznego w XIV w. 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny i skutki epidemii dżumy w XIV w. przedstawia pozycję poszczególnych stanów w państwie. 	<ul style="list-style-type: none"> Anglią wyjaśnia konsekwencje kryzysu demograficznego z II poł. XIV w. przedstawia proces kształtowania się stanów wymienia przyczyny wystąpień chłopskich w XIV w. 	<ul style="list-style-type: none"> możliwości awansu społecznego w XIV–XV w. przedstawia związki między kryzysem demograficznym i gospodarczym a wystąpieniami chłopskimi w XIV w. 	<ul style="list-style-type: none"> ich roli w powstawaniu monarchii stanowych.
VI. Polska w X–XIII wieku					
30. Państwo Mieszka I i Bolesława Chrobrego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1000 wymienia przyczyny chrztu Mieszka I przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I i siedziby biskupstw i arcybiskupstwa przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego przedstawia skutki przyjęcia chrztu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Bolesława Chrobrego wyjaśnia rolę św. Wojciecha w budowaniu struktur kościoła w Polsce charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich za pierwszych Piastów przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i> ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu władztwa pierwszych Piastów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wyniki badań archeologicznych, które powiększają naszą wiedzę o początkach państwa polskiego.

<p>31. Kryzys i odbudowa monarchii wczesnopiastowskiej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1138 • wymienia przyczyny kryzysu monarchii piastowskiej • przedstawia ekspansję Bolesława Krzywoustego • przedstawia zasady testamentu Bolesława Krzywoustego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces odbudowy państwa polskiego przez Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego • charakteryzuje stosunki Bolesława Krzywoustego z bratem Zbigniewem • wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii wczesnopiastowskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje panowanie Władysława Hermana • przedstawia stosunki Bolesława Śmiałego, Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego z Niemcami, wyjaśniając, co wpływało na zmiany we wzajemnych relacjach • wyjaśnia, dlaczego Bolesław Krzywousty podzielił Polskę na dzielnice. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę koronacji • przedstawia konsekwencje i kontrowersje związane ze sporem Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem • przedstawia konflikt Władysława Hermana z synami • ocenia, które działania Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego były ważne z punktu widzenia niezależności państwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czy zasady testamentu Bolesława Krzywoustego były wyjątkiem czy regułą w Europie Środkowo-Wschodniej • wyjaśnia, co pozwalało Bolesławowi Krzywoustemu na takie sformułowanie postanowień sukcesyjnych.
<p>32. Państwo polskie w dobie rozbitcia dzielnicowego</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbitcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walki książąt piastowskich o Kraków • przedstawia ekspansję 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunki książąt mazowieckich i kujawskich z Litwinami, Prusami i

	<ul style="list-style-type: none"> władców • pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbicia dzielnicowego. 	<ul style="list-style-type: none"> dzielnicowego • wymienia czynniki sprzyjające jednoczeniu ziem polskich w XIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> Mongołów • wyjaśnia, co i dlaczego sprzyjało jednoczeniu ziem polskich w XIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> Jaćwingami • wyjaśnia ich wpływ na stosunki polsko-krzyżackie.
33. Przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich w XII–XIII w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych • wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim • charakteryzuje układ przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim • przedstawia podział społeczeństwa na stany. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim • wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim • przedstawia rolę cechów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów • przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką rolę odgrywały w nim lokacje • posługuje się poprawnie terminami wymienionymi w celach lekcji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację ludności żydowskiej w Polsce XIII– XIV w.
VII. Polska w XIV–XV wieku					
34. Zjednoczenie Polski	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Wacława II w procesie jednoczenia ziem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny problemów, z jakimi stykał się Władysław 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką władzę na Śląsku mieli królowie czescy • pokazuje obszar

	<p>Przemysł II i Władysław Łokietek w 1320 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka. 	<p>Łokietka</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Władysława Łokietka w celu zjednoczenia ziem polskich. 	<p>polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia pierwsze próby jednoczenia ziem polskich w II poł. XIII w. 	<p>Łokietek, jednocząc ziemie polskie</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich. 	<p>Śląska, nad którym królowie czescy sprawowali zwierzchnictwo.</p>
<p>35. Polska pod rządami Kazimierza Wielkiego i Andegawenów</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie granice monarchii Kazimierza Wielkiego w roku 1370 wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Kazimierza Wielkiego charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa wymienia postanowienia przywileju koszyckiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, co było największym osiągnięciem i największą porażką Kazimierza Wielkiego charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową poprawnie posługuje się terminem: Korona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Ludwik Węgierski na Węgrzech uzyskał przydomek Wielki, a w Polsce jego panowanie jest oceniane źle.

				Królestwa Polskiego.	
36. Pierwsi Jagiellonowie na polskim tronie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny unii w Krewie wymienia postanowienia unii w Krewie wymienia postanowienia I pokoju toruńskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki unii w Krewie przedstawia przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim wymienia postanowienia przywileju jedlneńsko-krakowskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Jagiełły wymienia postanowienia unii w Horodle wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia przywileju czerwińskiego wyjaśnia przyczyny wydawania przywilejów szlacheckich przez Władysława Jagiełłę przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia innych kandydatów do ręki Jadwigi i wymienia powody, z powodu których zostali odrzuceni przez możnych polskich.

37. Polska w późnym średniowieczu	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych • wymienia postanowienia II pokoju toruńskiego • wymienia postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego i konstytucji <i>Nihil novi</i>. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i przebieg wojny trzynastoletniej • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia politycznego szlachty • przedstawia strukturę sejmu walnego. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia gospodarczego szlachty • charakteryzuje instytucję sejmu walnego i jego rolę. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego ustrój, który powstał w Polsce, określamy mianem demokracji szlacheckiej • ocenia, czy politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka można określić mianem polityki dynastycznej. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Elżbieta Rakuszanica jest nazywana matką królów • przedstawia rolę jaką odegrali za panowania pierwszych Jagiellonów: biskup Zbigniew Oleśnicki, Filip Kallimach, Jan Długosz.
VIII. Kultura średniowiecza					
38. Kultura umysłowa wieków średnich	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy kultury rycerskiej • wymienia przykładowe dzieła literatury średniowiecznej • wymienia gatunki literackie średniowiecza. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy kultury średniowiecza • przedstawia rolę uniwersytetów • charakteryzuje nurt filozofii średniowiecznej – scholastykę. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu w kulturze średniowiecza • wyjaśnia wpływ klasztorów na rozwój kultury średniowiecznej • wyjaśnia wpływ dworów na rozwój kultury średniowiecznej. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację uniwersytetów • wyjaśnia rolę pisma w kulturze średniowiecza • ocenia zasięg społeczny oddziaływania średniowiecznej literatury. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje literaturę średniowiecza tworzoną w językach narodowych związaną z kulturą dworską i plebejską.
39. Sztuka i	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

<p>architektura średniowiecza</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe zabytki romańskie wymienia przykładowe zabytki gotyckie. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe cechy stylu romańskiego w architekturze wymienia przykładowe cechy stylu gotyckiego w architekturze. 	<ul style="list-style-type: none"> w budowlach romańskich i gotyckich potrafi wskazać cechy stylu romańskiego i gotyckiego przedstawia zasięg terytorialny i czas trwania stylu romańskiego i gotyckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rzeźbę i malarstwo romańskie charakteryzuje rzeźbę i malarstwo gotyckie porównuje styl romański i gotycki, wskazując różnice między nimi. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia epokę, w której nawiązywano do stylu romańskiego i gotyckiego w architekturze charakteryzuje styl neoromański i neogotycki na przykładach.
<p>40. Kultura średniowiecznej Polski</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy średniowiecznej kultury polskiej wymienia przykładowe zabytki sztuki i piśmiennictwa średniowiecznego z Polski wymienia najstarsze kroniki polskie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje podobieństwa między średniowieczną kulturą polską a europejską wymienia zabytki piśmiennictwa w języku polskim zna postaci Janka z Czarnkowa i Jana Długosza. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój nauki polskiej w średniowieczu i wyjaśnia rolę Akademii Krakowskiej w tym procesie przedstawia rolę klasztorów i zgromadzeń zakonnych w rozwoju kultury średniowiecznej w Polsce wskazuje związki kultury polskiego średniowiecza z 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między kulturą polskiego średniowiecza a kulturą europejską zwraca uwagę na wyjątkowość niektórych zabytków sztuki średniowiecza w Polsce i wyjaśnia, na czym ona polega. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego mówimy o Akademii Krakowskiej i Uniwersytecie Jagiellońskim przedstawia dorobek uczonych polskich wymienionych w rozdziale.

			kulturą europejską.		
--	--	--	---------------------	--	--

Przedmiotowy system oceniania. Klasa 1. Zakres rozszerzony

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
1. Historia – periodyzacja, źródła	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> formułuje definicje terminów historia i prehistoria; wymienia różne rodzaje źródeł historycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady źródeł historycznych należących do różnych kategorii; przedstawia periodyzację dziejów wraz z cezurami poszczególnych epok 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia problemy, które wiążą się z podziałem dziejów na epoki; zwraca uwagę na wewnętrzne podziały w ramach poszczególnych epok; wyjaśnia, na czym polega krytyka źródeł historycznego; wyjaśnia rolę archeologii w poznawaniu dziejów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia termin historiografia; wyjaśnia, na czym polega krytyka wewnętrzna i krytyka zewnętrzna źródła oraz dlaczego są one ona niezbędnym elementem interpretacji źródła; przedstawia, na czym mogą polegać fałszerstwa źródeł historycznych
I. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu				
2. Źródła do historii starożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje źródeł do historii starożytnej i podaje przykłady źródeł należących do różnych kategorii; wymienia materiały piśmienne wykorzystywane w starożytności i podaje przykłady języków, w których spisano źródła do tej epoki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z jakimi problemami stykają się historycy badający dzieje starożytne; wymienia metody datowania źródeł do historii starożytnej; przedstawia rolę archeologii w badaniach nad starożytnością 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne sposoby datacji stosowane w źródłach do historii starożytnej; zna różnice między kalendarzem słonecznym a księżycowym; podaje przykłady wydarzeń, od których w starożytności liczono czas 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym zajmują się nauki pomocnicze historii, i wymienia te z nich, które odgrywają ważną rolę w badaniach nad starożytnością
3. Najdawniejsze dzieje człowieka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie tereny Żyznego Półksiężycza; wyjaśnia, na czym polegało przejście od koczowniczego do osiadłego trybu życia i umiejscawia w czasie ten proces; wskazuje kolejne przemiany cywilizacyjne związane z wykorzystywaniem metali 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia termin antropogeneza; przedstawia, jak żyli ludzie w okresach paleolitu i neolitu, używając nazw tych epok; wymienia przykłady dzieł sztuki z epoki paleolitu; umiejscawia w czasie rewolucję neolityczną i dostrzega, że był to proces długotrwały; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces antropogenezy; posługuje się poprawnie terminem rewolucja neolityczna; wymienia przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej; charakteryzuje kolejne epoki w rozwoju cywilizacyjnym (od paleolitu do epoki żelaza) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej na społeczne, gospodarcze i kulturowe; wskazuje na mapie najstarsze znane nam osady neolityczne oraz podaje przybliżony czas ich powstania; charakteryzuje warunki naturalne obszarów, na których powstały najstarsze znane nam osady neolityczne (Jerycho i Çatalhöyük);

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
		<ul style="list-style-type: none"> umiejszcawia w czasie kolejne epoki (od paleolitu do epoki żelaza) 		<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje grupy językowe indoeuropejską i semicką w kontekście prehistorii i starożytności
4. Starożytna cywilizacja Mezopotamii i pierwsze imperia	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary Mezopotamii, przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) i zasięg imperium perskiego; rozumie i poprawnie stosuje terminy: system irygacyjny, pismo klinowe, politeizm, urbanizacja, Kodeks Hammurabiego, imperium, despotia wschodnia 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia w kolejności chronologicznej różne cywilizacje / państwa, które istniały w na obszarze starożytnej Mezopotamii (cywilizacja Sumerów, Assyria, Babilonia, Persja); charakteryzuje wierzenia starożytnych ludów Mezopotamii; przedstawia ustrój despotii wschodniej i organizację imperium perskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii; wymienia przyczyny upadku imperiów w Mezopotamii; przedstawia podziały społeczeństwa Babilonii w czasach Hammurabiego; formułuje zasadę prawną, na której opierał się Kodeks Hammurabiego 	<ul style="list-style-type: none"> umiejszcawia w czasie i przestrzeni imperium Sargona Wielkiego; przedstawia relacje władca–bóstwo (bóstwa) w starożytnej Mezopotamii; wymienia insygnia władzy monarszej w starożytnej Mezopotamii; porównuje osiągnięcia cywilizacji różnych ludów starożytnej Mezopotamii poprawnie posługuje się wszystkimi terminami wymienionymi w celach lekcji (system irygacyjny, politeizm, ziggurat, pismo klinowe, ustrój teokratyczny, despotia wschodnia, satrapia, urbanizacja)
5. Egipt faraonów	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary starożytnego Egiptu z uwzględnieniem podziału na Górny i Dolny Egipt; wie, kto to był faraon; wymienia przykładowych bogów egipskich 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę społeczną starożytnego Egiptu; charakteryzuje ustrój polityczny starożytnego Egiptu; wymienia przykładowe osiągnięcia kultury egipskiej, w tym pismo; charakteryzuje gospodarkę starożytnego Egiptu z uwzględnieniem roli warunków naturalnych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie egipskim; przedstawia osiągnięcia kultury i cechy charakterystyczne sztuki starożytnego Egiptu; charakteryzuje religię egipską i jej związki z funkcjonowaniem państwa; zna sposoby przedstawiania bogów w starożytnym Egipcie i rozpoznaje przykładowe wizerunki tych bóstw 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki między religią, sztuką i władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja zwłok, piramidy, faraon jako syn boga); wyjaśnia, dlaczego w starożytnym Egipcie kapłani zajmowali wysoką pozycję w hierarchii społecznej; zna symbole władzy faraona i porównuje je z insygniami władzy monarszej charakterystycznymi dla starożytnej Mezopotamii
6. Fenicjanie i lud Izraela	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary Palestyny i najważniejsze miasta Fenicji (Tyr, Sydon, Byblos) oraz Kartaginę; wymienia zasady judaizmu; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia polityczną rolę Kartaginy w dziejach kolonizacji fenickiej; przedstawia dzieje starożytnego Izraela w kontekście biblijnych postaci Mojżesza, Dawida i Salomona 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> przestawia rolę Fenicjan w starożytnym świecie śródziemnomorskim; przedstawia dzieje Izraela w kontekście biblijnej postaci Abrahama i niewoli babilońskiej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich znaczenie; wyjaśnia różnicę między świątynią jerozolimską a synagogą; przedstawia znaczenie języka hebrajskiego w dziejach Żydów;

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza, mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud 		<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami: rabin, synagoga, świątynia jerozolimska 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się poprawnie wszystkimi terminami wymienionymi w celach lekcji (monoteizm, Tora, Talmud, Biblia, prorok, Arka Przymierza, synagoga, rabin, diaspora, szabat)
7. Starożytne cywilizacje Indii i Chin	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary starożytnych cywilizacji Indii i Chin oraz miasta Mohendźo-Daro i Harappę; • przedstawia podstawowe zasady hinduizmu, buddyzmu, taoizmu i konfucjanizmu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podziały społeczeństwa starożytnych Indii, posługując się terminami warna i kasta; • wymienia przykładowe osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cywilizację doliny Indusu; • porównuje hinduizm i buddyzm; • wyjaśnia związki konfucjanizmu z funkcjonowaniem państwa; • wymienia osiągnięcia starożytnych cywilizacji Indii i Chin 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany sytuacji politycznej w starożytnych Chinach; • wymienia dzieła piśmiennictwa starożytnych Indii; • porównuje ustroje starożytnych Indii i Chin; • przedstawia rolę Ariów w historii starożytnych Indii
II. Świat starożytnych Greków				
8. Początki cywilizacji greckiej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne; • pokazuje na mapie zasięg kultury minojskiej i mykeńskiej; • wymienia niektóre cechy polis 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę minojską; • wymienia zabytki kultury mykeńskiej; • przedstawia cechy polis i wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi na Półwyspie Bałkańskim; • wymienia ustroje występujące w polis; • wymienia niektóre przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej i umiejscawia ją w czasie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę mykeńską; • charakteryzuje ustroje polis greckich; • wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej; • pokazuje na mapie obszar skolonizowany przez Greków; • wymienia etapy zakładania kolonii 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia pogląd, że polis była wspólnotą obywateli; • przedstawia kontakty Greków z Fenicjanami w czasie wielkiej kolonizacji; • przedstawia skutki wielkiej kolonizacji greckiej
9. Ateny i Sparta	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite); • pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attykę); • wymienia organy władzy w Sparcie; • wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e.; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie; • charakteryzuje wychowanie spartańskie; • charakteryzuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis; • charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie; • przedstawia reformy Drakona i Klejstenesa; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę; • przedstawia cele polityczne Sparty; • przedstawia rolę Likurga w historii Sparty; • uzasadnia pogląd, że w Sparcie panował ustrój oligarchiczny;

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia grupy społeczne w Sparcie i wskazuje, kto miał prawa polityczne; wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e.; rozumie termin spartańskie warunki 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje społeczeństwo ateńskie; ocenia zalety demokracji 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia reformy Solona; ocenia wady i zalety demokracji
10. Wojny grecko-perskie i ich następstwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Maraton, Termopile, Salaminę; przedstawia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ekspansję perską w Azji Mniejszej i jej konsekwencje; opisuje przebieg wojen grecko-perskich; przedstawia konsekwencje rywalizacji Aten i Sparty w II połowie V w. p.n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki wojen grecko-perskich; wyjaśnia, co pozostało do dziś z tradycji wojen grecko-perskich; wyjaśnia przyczyny dominacji Aten i Sparty w świecie greckim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację miast greckich w Azji Mniejszej i wyjaśnia, co miało na nią wpływ; przedstawia rywalizację w świecie greckim w IV w. p.n.e.
11. Społeczność polis. Religia, teatr i sport w życiu Greków	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki; wymienia przykładowe dzieła literatury greckiej i ich autorów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje religię grecką; przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji; przedstawia rolę teatru i sportu w życiu starożytnych Greków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację niewolników i wyjaśnia ich rolę w gospodarce greckiej; przedstawia rolę literatury w życiu starożytnych Greków; przedstawia rolę wyroczni w życiu starożytnych Greków (szczególnie wyroczni delfickiej) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje życie rodziny greckiej; wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków; posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji
12. Nauka, sztuka i architektura w Grecji archaicznej i klasycznej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia okresy występujące w kulturze greckiej i podaje czas ich trwania; wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa i Arystotelesa; rozpoznaje style architektoniczne i daje przykłady zabytków architektury greckiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze poglądy Platona i wie, jakie szkoły założyli Platon i Arystoteles; wie, kto to byli sofści, i zna przykładowych jońskich filozofów przyrody; charakteryzuje rzeźbę grecką i wymienia najbardziej znanych rzeźbiarzy greckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia poglądy jońskich filozofów przyrody; charakteryzuje malarstwo greckie, w tym malarstwo wazowe; przedstawia historiografię grecką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice w sztuce greckiej między okresem archaicznym a klasycznym; przedstawia różnicę w opisywaniu historii między Herodotem a Tukidydesem; posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
13. Aleksander Wielki i hellenizm	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Macedońskiego; • wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego; • rozumie pojęcie kultura hellenistyczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Filipa II wobec Greków; • wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego w stosunku do ludów podbitych; • wyjaśnia pojęcie monarchia hellenistyczna; • wymienia przykładowe osiągnięcia kultury hellenistycznej i ich twórców; • przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu, cynizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy Filipa II w Macedonii; • charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach; • przedstawia sytuację w imperium Aleksandra Macedońskiego po jego śmierci; • wyjaśnia rolę, jaką odegrała Aleksandria w Egipcie w rozwoju kultury hellenistycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie; • przedstawia specyfikę kultury hellenistycznej; • porównuje sztukę helleniską (klasyczną) z hellenistyczną
III. Rzym i świat śródziemnomorski pod rzymskim panowaniem				
14. Początki dziejów Rzymu i narodziny Imperium	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym; • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian; • przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią; • wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego; • charakteryzuje armię rzymską; • przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie; • wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią; • wymienia ludy zamieszkujące Półwysep Apeniński 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje początki Rzymu; • charakteryzuje Etrusków; • omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, przedstawia wojny puniczne oraz wyjaśnia ich przyczyny i skutki; • wyjaśnia źródła konfliktu między grupami społecznymi w Rzymie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta; • przedstawia wpływy etruskie w starożytnym Rzymie; • przedstawia przemiany ustrojowe w VI w. p.n.e.
15. Państwo rzymskie w II-I w. p.n.e.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje; • przedstawia strukturę społeczeństwa rzymskiego; • charakteryzuje dyktaturę Cezara 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie; • charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej; • przedstawia reformy braci Grakchów; • przedstawia przekształcenia w armii rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze społecznej Rzymian; • wyjaśnia związki między przekształceniami społecznymi i gospodarczymi a funkcjonowaniem państwa; • wymienia przykładowe przyczyny wojen domowych w Rzymie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w I w. p.n.e.; • ocenia wpływ obywateli na podejmowanie decyzji w okresie republiki; • wskazuje na mocne i słabe strony ustroju republikańskiego; • przedstawia przekształcenia ustrojowe za rządów Oktawiana Augusta

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
			<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na elementy monarchiczne, oligarchiczne i demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej 	
16. Państwo i społeczeństwo rzymskie w I–II w. n.e.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie rozrost Imperium Rzymskiego w okresie cesarstwa; przedstawia zakres władzy cesarskiej; przedstawia sytuację niewolników w cesarstwie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział różnych grup społecznych w sprawowaniu władzy; wyjaśnia pojęcie romanizacji; umiejscawia w czasie rozwój terytorialny cesarstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na sytuację materialną i polityczną różnych grup społecznych; wymienia czynniki wspierające proces romanizacji; przedstawia życie rodziny rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wzmacniało władzę cesarzy w okresie pryncypatu; porównuje położenie niewolników w starożytnej Grecji i starożytnym Rzymie; wyjaśnia, co i w jaki sposób sprzyjało romanizacji; wyjaśnia termin <i>pax Romana</i>
17. Kultura Imperium Rzymskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia budowlę charakterystyczne dla Rzymu; wymienia przykładowych autorów rzymskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje literaturę i filozofię rzymską, podaje przykłady dzieł i ich autorów; wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych); przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej; przedstawia cechy sztuki rzymskiej; przedstawia założenia urbanistyczne miasta rzymskiego; wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie prawa rzymskiego, przytaczając przykładowe zasady prawa rzymskiego obowiązujące do dziś; porównuje cechy rzeźby greckie i rzymskie; ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki
18. Religie tradycyjne i rozwój chrześcijaństwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty; pokazuje na mapie pierwsze gminy chrześcijańskie; wymienia zasady chrześcijaństwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje religie tradycyjne w Rzymie; przedstawia sytuację w Palestynie w I w. p.n.e.; przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim; przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę kultu cesarskiego; wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie; przedstawia rolę św. Pawła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje politeizm grecki z politeizmem rzymskim; opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem; przedstawia rolę biskupów i wzrost znaczenia niektórych z nich
19. Kryzys Imperium Rzymskiego i upadek cesarstwa na Zachodzie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w.; charakteryzuje reformy Dioklecjana; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przemiany społeczno-gospodarcze w cesarstwie w III w.; wyjaśnia konsekwencje kryzysu cesarstwa w III w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje najazdy germańskie na Rzym w IV i V w.; przedstawia konsekwencje tych najazdów dla Cesarstwa Rzymskiego;

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia różnice między częścią wschodnią a zachodnią Cesarstwa Rzymskiego; wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w Cesarstwie Rzymskim w IV w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co spowodowało przetrwanie cesarstwa wschodniorzymskiego; przedstawia proces kształtowania się doktryny chrześcijańskiej (sobór w Nicei)
IV. Kształtowanie się średniowiecznej Europy				
20. Źródła do historii średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje źródeł do historii średniowiecznej i podaje ich przykłady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę archeologii i źródeł niepisanych w poznawaniu historii średniowiecznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje specyfikę źródeł średniowiecznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę języka, obyczaju, krajobrazu jako źródeł historycznych; charakteryzuje nauki pomocnicze historii
21. Powstanie państw barbarzyńskich na gruzach cesarstwa zachodniego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszary zajęte przez Longobardów i Franków; przedstawia rolę św. Benedykta z Nursji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się państwa Franków; pokazuje na mapie obszary Cesarstwa Rzymskiego, na których powstawały państwa barbarzyńskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpłynęło na trwałość państw barbarzyńskich, które powstały na gruzach cesarstwa; przedstawia rolę św. Augustyna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wzajemne relacje między ludnością rzymską a germańską; przedstawia rolę papieża Grzegorza Wielkiego
22. Bizancjum – nowy Rzym	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego; pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana; przedstawia podział w religii chrześcijańskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rządy cesarza Justyniana; wymienia cechy kultury bizantyjskiej i przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej; wymienia cechy ustroju cesarstwa bizantyjskiego; charakteryzuje chrześcijaństwo wschodnie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ustrój i gospodarkę cesarstwa bizantyjskiego; charakteryzuje sytuację polityczną po śmierci cesarza Justyniana; przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej; przedstawia konflikty wewnętrzne na tle religijnym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej; ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego; wskazuje na związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele
23. Arabowie i świat islamu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszary opanowane przez Arabów; wymienia filary islamu; wymienia dwa najstarsze odłamy islamu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność Mahometa; wyjaśnia różnice między odłami islamu; przedstawia podział polityczny świata muzułmańskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu; charakteryzuje kulturę arabską; wymienia czynniki jednoczące świat arabski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia gospodarczą rolę Arabów; ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską; wyjaśnia, co i w jaki sposób wpływało na jedność świata arabskiego oraz jego ekspansję

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
24. Monarchia Karola Wielkiego	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego; • przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego; • pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków; • podaje definicję monarchii patrymonialnej; • przedstawia organizację państwa Franków 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy renesansu karolińskiego i przykładowych twórców; • charakteryzuje okres rządów Pepina Małego (Krótkiego); • wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób Karol Wielki dążył do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego; • uzasadnia pogląd, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną; • wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim; • wyjaśnia przyczyny rozpadu monarchii frankijskiej
25. Europa pokarolińska i początki feudalizmu	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwa, które powstały po rozpadzie monarchii karolińskiej; • wymienia obowiązki wasala i seniora; • wyjaśnia, co był hold lenny 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje system lenny; • opisuje włość ziemską, zwracając uwagę na jej cechy charakterystyczne i wpływ na gospodarkę 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia genezę systemu feudalnego; • przedstawia proces powstawania Francji i Rzeszy; • charakteryzuje rolnictwo wczesnośredniowieczne 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację miast we wczesnym średniowieczu; • wskazuje różnice między systemem feudalnym a systemem lennym
26. Kształtowanie się państw w północnej, środkowej i wschodniej Europie	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie; • pokazuje na mapie główne trasy wypraw wikingów; • przedstawia rolę Cyryla i Metodego w rozwoju cywilizacyjnym Słowian 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces powstawania państwa czeskiego i Rusi Kijowskiej; • wymienia podstawowe różnice między kręgami cywilizacji chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces powstawania państw wielkomorawskiego i węgierskiego; • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje wypraw Normanów; • przedstawia genezę Słowian 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wkład świętych Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian; • wyjaśnia różnice między dwoma kręgami kultury chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej
27. Władze i idee uniwersalne – cesarstwo, Kościół, kultura	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Ottona I i Ottona III zmierzające do odnowy Cesarstwa Rzymskiego; • przedstawia spór papieża Grzegorza VII z królem Henrykiem IV; • wymienia przykładowe cechy architektury romańskiej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w.; • przedstawia przykładowe reformy podjęte przez papieży i sobory; • wymienia postanowienia konkordatu wormackiego 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sztukę romańską; • porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim pod względem zasięgu terytorialnego; • wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele X–XI w. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim pod względem idei władzy cesarskiej; • przedstawia, w jaki sposób po sporze o inwestyturę Kościół uniezależnił się od władzy świeckiej; • wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją władcy w państwie
28. Powstanie państwa polskiego	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny chrztu Mieszka I; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I; • przedstawia skutki przyjęcia chrztu; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich i polsko-czeskich za Mieszka I;

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację państwa Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki Mieszka I z Niemcami 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację plemienne na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i>; ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu państwa Mieszka I
29. Monarchia piastowska do 1138 r.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego około roku 1000 i 1138; przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego; przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego i Bolesława Krzywoustego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje dążenia Bolesława Chrobrego i Bolesława Śmiałego do wzmocnienia niezależności państwa polskiego; charakteryzuje ekspansję Bolesława Krzywoustego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje stosunki polsko-niemieckie za pierwszych Piastów i wyjaśnia, co wpływało na ich kształt; wymienia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II; przedstawia proces odbudowy państwa przez Kazimierza Odnowiciela; przedstawia konflikt Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, które wydarzenia z okresu panowania pierwszych Piastów były najważniejsze z punktu widzenia niezależności państwa; przedstawia konflikty w tonie dynastii za panowania pierwszych Piastów; wyjaśnia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II
30. Społeczeństwo, gospodarka i kultura w czasach pierwszych Piastów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę administracyjną państwa pierwszych Piastów; wymienia przykładowe zabytki kultury romańskiej w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kulturę romańską w Polsce; przedstawia przekształcenia w rolnictwie w okresie panowania pierwszych Piastów; wymienia obowiązki poddanych księcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę ośrodków wczesnomiejskich w monarchii piastowskiej; przedstawia rolę wsi służebnych; wskazuje na związki kultury romańskiej w Polsce z kręgiem kultury łacińskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia pogląd, że monarchia pierwszych Piastów miała charakter patrymonialny; wyjaśnia rolę handlu w monarchii pierwszych Piastów; przedstawia kulturę przedchrześcijańską na ziemiach polskich
V. Rozkwit średniowiecza				
31. Wieś i miasto w Europie Zachodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozycję i zobowiązania ludności chłopskiej w XIII w.; opisuje organizację przestrzeni miejskiej; posługuje się terminem prawo miejskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w.; charakteryzuje władze i strukturę społeczną mieszkańców miasta; przedstawia rolę Hanzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa; wskazuje związki organizacji przestrzeni miejskiej z funkcjonowaniem miasta; charakteryzuje handel średniowieczny (XII–XIII w.) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej; porównuje rytm życia wiejskiego i miejskiego oraz wyjaśnia, co na niego wpływało; przedstawia konflikty społeczne w mieście średniowiecznym (XIII w.)
32. Władza i społeczeństwo w Europie Zachodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia podział społeczeństwa na stany; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się stanów; charakteryzuje system lenny; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje rozwoju systemu lennego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między systemem (społeczeństwem) feudalnym a systemem lennym;

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej w Anglii; • przedstawia okoliczności zwołania Stanów Generalnych we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację we Francji i Anglii w XIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice w sytuacji społeczno-politycznej w Anglii i Francji w XIII w.; • przedstawia sytuację w Rzeszy w XII–XIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Italii w XII–XIII w.; • charakteryzuje politykę cesarzy wobec miast włoskich
33. Krucjaty i zagrożenia zewnętrzne Europy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi; • pokazuje na mapie zasięg imperium mongolskiego w XIII w.; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat; • wymienia przykładowych przywódców krucjat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie; • wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze, religijne; • wymienia zakony rycerskie i uczestników krucjat; • przedstawia najazdy Mongołów na Europę Środkowo-Wschodnią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwo utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie; • wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych; • przedstawia rolę zakonów rycerskich; • charakteryzuje imperium mongolskie; • przedstawia etapy rekonkwisty 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego można uznać za krucjaty walkę z poganami w Europie; • charakteryzuje specyfikę krucjaty ludowej i czwartej krucjaty; • przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat
34. Kościół i kultura europejska rozkwitła w średniowieczu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy stylu gotyckiego w architekturze; • wymienia zmiany, jakie zaszły w formach pobożności w pełnym średniowieczu; • wymienia nowo powstałe zakony i wyjaśnia, czym różniły się od istniejących wcześniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę uniwersytetów; • charakteryzuje nurt filozofii średniowiecznej – scholastykę; • przedstawia rolę nowych zakonów; • rozpoznaje w przykładowej budowli gotyckiej charakterystyczne cechy stylu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu; • charakteryzuje tematykę literatury średniowiecznej; • wyjaśnia, co w XIII w. świadczyło o silnej pozycji papieża 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poglądy katarów; • przedstawia poglądy średniowiecznych filozofów na państwo; • wyjaśnia, w jaki sposób różne formy przekazu w kulturze oddziaływały na społeczeństwo średniowieczne
35. Polska dzielnicowa – przemiany polityczne i zagrożenia zewnętrzne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych władców; • pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; • wymienia państwa i ludy, które zagrażały księstwom piastowskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbicia dzielnicowego; • charakteryzuje zagrożenie mongolskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki cel miały zasady pryncypatu i senioratu wprowadzone przez Bolesława Krzywoustego; • przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią; • przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wzrostu zagrożenia zewnętrznego; • przedstawia ekspansję Brandenburgii; • charakteryzuje monarchię Henryków Śląskich

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
36. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Polski dzielnicowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych; wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim; charakteryzuje układ przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim; przedstawia podział społeczeństwa na stany; wymienia kroniki z XII–XIII w. i najstarsze zabytki w języku polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim; wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim; wymienia przykładowe zabytki kultury polskiej XII–XIII w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów; wyjaśnia, jakie wydarzenia polityczne wpłynęły na wzmocnienie odrębności poszczególnych stanów; przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką rolę odgrywały w nim lokacje; przedstawia sytuację ludności żydowskiej na ziemiach polskich
VI. Schyłek średniowiecza				
37. Kryzys społeczno-ekonomiczny i wielkie konflikty polityczne w Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar ekspansji Turków Osmańskich; wymienia przyczyny i skutki wojny stuletniej; wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Joanny d'Arc; przedstawia poglądy husytów; przedstawia etapy ekspansji osmańskiej; wymienia skutki kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Jana Husa; wskazuje na specyfikę sytuacji gospodarczej Europy Środkowo-Wschodniej w II połowie XIV w.; wyjaśnia wpływ wojny stuletniej na sytuację w Anglii i Francji w XIV–XV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki rozwoju husytyzmu w Czechach; wyjaśnia przyczyny zawarcia unii florenckiej; wyjaśnia konsekwencje upadku Konstantynopola
38. Władze uniwersalne i państwa Europy Zachodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia termin schizma zachodnia; wymienia przyczyny osłabienia władzy cesarskiej; wymienia postanowienia Złotej Bulli Karola IV 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej; przedstawia sytuację we Francji w XIV–XV w.; charakteryzuje nurt koncyliaryzmu w Kościele i przedstawia działania jego zwolenników 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia specyfikę sytuacji politycznej we Włoszech w XIV–XV w.; wyjaśnia przyczyny i skutki osłabienia władzy cesarskiej; przedstawia proces dążenia władców do suwerenności na przykładzie Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Hiszpanii w XIV–XV w.; wyjaśnia związki między dążeniem do suwerenności państw a przemianami wewnętrznymi w tych państwach
39. Państwa w środkowej, wschodniej, i północnej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszar państw w XIV w.: Czechy, Węgry, państwo krzyżackie, Wielkie Księstwo Litewskie, Wielkie Księstwo Moskiewskie; charakteryzuje rozwój państwa krzyżackiego w Prusach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój państwa moskiewskiego; przedstawia przemiany w Czechach i na Węgrzech w XIV i XV w.; przedstawia wpływ państwa krzyżackiego na kulturę Europy Środkowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konflikty w Czechach wynikłe z panowania dynastii Luksemburgów; charakteryzuje sytuację na Rusi w XIII–XIV w.; charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Wielkim Księstwie Litewskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie unii kalmarskiej; przedstawia rolę Nowogrodu Wielkiego; wyjaśnia związki między sytuacją wewnętrzną a zagrożeniami zewnętrznymi dla państwa litewskiego; wyjaśnia wyjątkowość malarstwa Andrieja Rublowa

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
40. Zjednoczenie ziem polskich i budowa Królestwa Polskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysł II, Wacław II, Władysław Łokietek w 1320 r. i Kazimierz Wielki w 1370 r.; • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka; • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego; • wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki jednoczące ziemie polskie w XIII w.; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego; • wymienia etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka; • charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa; • wymienia postanowienia przywileju koszyckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co sprzyjało działaniom władców piastowskich zmierzających do zjednoczenia ziem polskich, a co je utrudniało; • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego; • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego; • wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich; • ocenia, co było największym osiągnięciem, a co największą porażką Kazimierza Wielkiego; • charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce; • wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową; • poprawnie posługuje się terminem Korona Królestwa Polskiego
41. Unia Polski z Litwą. Panowanie Władysława Jagiełły	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny unii w Krewie; • wymienia postanowienia unii w Krewie; • wymienia postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Jagiełły; • wymienia postanowienia przywileju jedlnieńskiego-krakowskiego; • wyjaśnia, dlaczego Władysław Jagiełło wydał przywileje; • wymienia przykładowe konsekwencje unii polsko-litewskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii w Horodle; • wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną; • przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami; • wymienia postanowienia przywilejów szlacheckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację na Litwie po przyjęciu chrztu; • przedstawia rolę królowej Jadwigi; • przedstawia konsekwencje unii dla Polski i Litwy na różnych płaszczyznach
42. Polska i Litwa w średniowieczu pod rządami Jagiellonów	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych; • wymienia postanowienia drugiego pokoju toruńskiego; • wymienia postanowienia przywilejów cerekwicko-nieszawskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje drugiej unii polsko-węgierskiej; • przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Kazimierza Jagiellończyka; • przedstawia genezę zwołania sejmku dwuizbowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka; • przedstawia rolę i pozycję możnowładztwa za panowania pierwszych Jagiellonów; • wyjaśnia, dlaczego stany pruskie występowały przeciwko Krzyżakom 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka można określić mianem polityki dynastycznej; • wyjaśnia, jakie działania rycerstwa i króla doprowadziły do stałego zwoływania sejmów walnych
43. Gospodarka i społeczeństwo Polski w XIV i XV w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia etapy rozwoju folwarku pańszczyźnianego; • wymienia postanowienia statutu piotrkowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację miast w Polsce w XV w.; • wyjaśnia, co wpływało na rozwój miast; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób rozwój folwarku pańszczyźnianego ograniczał możliwości rozwoju miast i wsi; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje drogi awansu społecznego w XV w.; • przedstawia kształtowanie się małej rodziny w późnym średniowieczu

Temat lekcji	Ocena			
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra
		<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie szlaki handlowe przechodzące przez Polskę 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego; • przedstawia pozycję rycerstwa i możnowładztwa w XV w. 	
44. Kultura polska późnego średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady zabytków sztuki gotyckiej i piśmiennictwa późnego średniowiecza z terenów polskich; • wymienia przykłady zabytków w języku polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sztukę gotycką w Polsce; • przedstawia zasięg sztuki gotyckiej poza rdzennymi ziemiami polskimi; • charakteryzuje rolę Uniwersytetu Jagiellońskiego w rozwoju nauki polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę władców polskich w rozwoju sztuki gotyckiej w Polsce; • charakteryzuje rozwój szkolnictwa w Polsce i możliwości kształcenia się kobiet 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny rozwoju piśmiennictwa w języku polskim; • wskazuje na wpływy bizantyjskie w kulturze polskiej
45. Koniec średniowiecza i spadek po epoce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia stosowanie różnych cezur końca średniowiecza; • wymienia przykładowe osiągnięcia średniowiecza; • przedstawia formy kontaktów Europejczyków z innymi kręgami kulturowymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różnego rodzaju kryzysy u schyłku średniowiecza; • pokazuje na mapie rejony Europy, gdzie pojawiły się nowe prądy w kulturze; • wymienia, co łączyło, a co dzieliło Europę w średniowieczu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnego rodzaju kryzysów u schyłku średniowiecza; • przedstawia nowe prądy w kulturze w XV w.; • wyjaśnia, co wpływa na różną ocenę średniowiecza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny pojawienia się nowych prądów w kulturze u schyłku średniowiecza; • wyjaśnia, co pozostało jako spuścizna średniowiecza